

Historien gentager sig selv - eller gør den?

-en række fredagsforedrag

På Grønnegade Kaserne kl. 13-15.30

Krig er videreførelse af politikken med andre midler, sagde den store militær-teoretiker von Clausewitz (1780-1831). På en række fredage, vil vi se nærmere på de militære begivenheder, der har sat deres præg på Europa siden Napoleonskrigene. Ikke kun de to verdenskrige, men også konflikter i Europas nærområde, som krudttønden på Balkan, urolighederne i Nordirland og senest i Mellemøsten og Tyrkiet. Kan man trods Murens fald i -89 risikere at en 3. verdenskrig kunne bryde ud.

Napoleons Europa – en befrielse eller en besættelse? 18/9-2015 nr. 152-942

Napoleons sejr i Smolensk over russerne, blev den store kraftprøve for hans armé ved Borodino i september 1812. Kom Napoleon godt fra denne styrkeprøve kunne Moskva snart blive fransk. Vi hører nærmere om den oversete østfront og hvordan magthaverne i Kreml fortsat har Napoleons felttog i frisk erindring, når de udformer dagens russiske udenrigspolitik. Det betyder, at geostrategiske betragtninger fortsat er i høj kurs i Kreml, - også i forhold til Krimhalvøen og Ukraine.

Wienerkongressen - fyrstestater på vej mod nationalstater 25/9-2015 nr. 152-943

I kølvandet på den danske statsbankerot blev kongressen i Wien 1814-15 og Napoleons 100 dage begivenheder der også splittede dobbeltmonarkiet Danmark-Norge og skabte en nyordning af Europa. Englænderne kunne i Middelhavet beholde Malta opnå højhedsretten over De ioniske Øer, og fra Danmark overtage Helgoland. Rusland fik stadfæstet herredømmet over Finland og erhvervede det såkaldte "Kongrespolen". Det tyske Rige afløstes af Det tyske Forbund og man dannede De forenede Nederlande. I 1817 opnåede Serbien selvstyre under Det osmanniske Rige og det ulmer blandt utilfredse grækere. Vi hører om "nation building" og de krige og revolutioner, der snart skulle hærge Europa.

Græske tilstande? - en kamp for uafhængighed 2/10-2015 nr. 152-944

Vi går tæt på den stormfulde historie om grækernes lange vej mod frihed og demokrati. Den græske uafhængigheds-krig startede i 1820-erne, og var fra starten rettet mod tyrkerne og det Osmanniske rige. Stormagterne havde dog forskelligartede interesser i området og deres udpegning af kong Otto som *Hellenernes konge*, satte fra starten monarkiet i et skævt lys. Vi hører om Belejringen af Messolonghi, Grækenland under 1. og 2. verdenskrig samt de hårde kampe som den græske modstandsbevægelse kom til at kæmpe mod italienerne, tyskerne, bulgarerne - og englænderne (!) inden amerikanernes intervention afgjorde sagen.

Krim-krigen - langt vigtigere end 1864? 9/10-2015 nr. 152-945

Vi hører ofte om Slaget ved Dybbøl under den 2. slesvigske krig – men så godt som ingen kender til slagene ved Sortehavsbyen Sinope 1853, floden Alma ved Sevastopol 1854, Slaget ved havnebyen Balaclava 1854, belejringen af

Sevastopol 1854-55 - eller kulminationen på Krim-krigen, Slaget ved Malakoff i september 1855. Vi ser nærmere på Krimkrigen og diskuterer, hvilken betydning den fik for den europæiske historie i de følgende generationer. Med spørgsmålet om en russisk annektering er Krim-halvøen atter kommet på de danske avisers forsider.

Fra den fransk-tyske krig til Pariser-kommunen - 1871 23/10-2015 nr. 152-946

Den blodige uge (21.-28. maj 1871) kostede 20-30.000 mennesker livet, da den franske hær tilbageerobrede Paris efter hårde gadekampe og talrige massakrer. Over 40.000 af Pariser-kommunens kommunarder internedes, og ved en militær rettergang dømtes omkring 9.000 til fængsel eller deportation - 23 blev henrettet. Vi ser nærmere på både forhistorien med den fransk-tyske krig og på eftervirkningerne af borgerkrigen. Kampene havde kostet 1/7 af byens mandlige befolkning og givet dyrekøbte erfaringer, som bl.a. Karl Marx udmøntede i sine skrifter "*Borgerkrigen i Frankrig*" (1871), der ledte ham frem til teorierne om den kapitalistiske stat og nødvendigheden af proletariats diktatur.

Balkankrigene - forsmag på skyttegravskrigen? 30/10-2015 nr. 152-947

Denne eftermiddag vil vi fordybe os i Europas grænseegne, hvor Balkan jævnligt giver anledning til uroligheder. Op gennem 1800-tallet var en række nye nationalstater blevet dannet på Balkanhalvøen, og 1912-13 blev de sidste dele af det Osmanniske rige i Europa anledning til krig (1. og 2. Balkankrig). Vi ser på Makedonien, Thrakien, Epiros samt Ægæerhavets østlige del, og trækker tråde op mod de senere krige på Balkan. Mange danskere anser Jugoslavien for den bedste løsning, men hvordan blev Jugoslavien dannet – og er nationalismen roden til alt ondt?

Kanonerne i August - østfronten under den 1. verdenskrig 13/11-2015 nr. 152-952

Barbara Tuchman blev berømt på sin bog om "Kanonerne i August", en letlæst indføring i hvad der gik forud for krigsudbruddet. Vi skelner mellem krigen på Vest- og Østfronten og forsøger at udskille de faktorer, der var drivende for krigen på Østfronten. Fra starten blev Slaget ved Tannenberg et knusende nederlag for den russiske hær, der med offensiven Gorlice-Tarnow blev drevet ud af det polske område og først i sommeren 1916 fik den russiske general Brusilov skabt en vellykket modoffensiv, der reelt blev begyndelsen til enden for de østlig-ungarske styrker. De færreste kan vel huske Gallipoli-kampagnen, der kostede ca. 140.000 allierede soldater livet, og gav tyrkernes Kemal Atatürk den heltstatus, der blev en af forudsætningerne for hans senere politiske karriere.

Irsk EasterRising - en kamp for uafhængighed 20/11-2015 nr. 152-953

Alle, der forsøger at forstå det irske folks historie må forholde sig til irernes forhold til det britiske imperium. Var Irland blot et koloniseringsområde eller har religion, kultur og den enorme udvandring afgørende betydning for de irske "Troubles"? Vi springer frem til Irland under den 1. verdenskrig, hvor næsten 100.000 irske katolikker var trukket i engelsk uniform, medens andre irere valgte at gøre oprør mod den engelske militærmagt i påsken 1916. Det hele endte få år senere i en blodig borgerkrig, der fortsat er et smerteligt sår i den irske selvstændighed. Vi ser nærmere på både kampene med englænderne og de irske parter, hvor de

Klik på overskrifter og holdnumre...

Valera's tilhængere valgte den linje, at et ny Irland skulle fødes i irsk blod!

Luftkrig mod storbyernes civilbefolkning - ny teknologi og ny moral? 27/11-2015 nr. 152-954

I september 1916 fik Londons befolkning deres nattesøvn ødelagt af tyske zeppelinere, der nedkastede bomber over den mørklagte by. Men for første gang lykkedes det at skyde en enkelt af de 16 luftskibe i brand. Luftkrig over en storby var i gang. Fra sommeren 1917 rådede tyskerne over langtrækkende bombefly, der fra flyvepladser i Belgien kunne bombe engelske byer. Englænderne blev tvunget til at trække fly fra Vestfronten til forsvaret af London, snart blev Royal Air Force (RAF) etableret som verdens første flyvevåben og strategisk bombing blev en del den engelske krigsførelse. Civilbefolkningen var blevet et legitimt mål i krigsførelsen.

Det palæstinensiske spørgsmål

4/12-2015 nr. 152-955

Efter 400 års tyrkisk styre kunne engelske styrker i ugerne op til julen 1917 indtage Jerusalem. Siden det jødiske oprør år 67-73, der sluttede med romernes belejring af Masada, har området været kilde til jævnlige tilbagevendende kampe og krige, ofte med religiøse begrundelser. De allieredes militære offensiv kom dermed til at inddrage Palæstina i det komplicerede stormagtsspil ved fredsforhandlingerne i 1919. Først ved San Remo-konferencen i 1920 blev man enige om, at Palæstina skulle være et britisk mandat under Folkeforbundet. Den britiske udenrigsminister Balfour havde allerede i 1917 på vegne af den britiske regering givet engelsk støtte til skabelsen af "et nationalt hjem for det jødiske folk" i Palæstina. Briterne tilbød at deltage i administrationen af mandatet, hvilket i begyndelsen blev afvist og betragtet som en indirekte anerkendelse af, at Folkenes Forbund havde legitim ret til at bestemme områdets politiske fremtid. Staten Israel blev først oprettet i 1947 og vi ser nærmere på tiden mellem 1917 og -47

Polen - for frihed, polsk, religion og traditioner.

11/12-2015 nr. 152-956

I januar 1863 udbrød der oprør i Warszawa. Polske nationalister ønskede selvstændighed og snart var landet omringet af russiske og preussiske tropper. Den polske Opstand var snart dødsdømt, og i løbet af 1864 knuste russiske tropper de sidste rester af opstanden Under den 1. verdenskrig kæmpede en polsk legion på Centralmagternes side mod russerne, og i 1916 kunne der oprettes et nyt polsk kongerige, som efter den russiske revolution i 1917 blev anerkendt af Rusland. Allerede året efter oprettedes en polsk republik Ved freden i Riga 1921 blev den polsk-sovjetiske grænse lagt meget østligt, og såvel hviderussiske som ukrainske befolkningsgrupper kom under polsk styre. Det skulle ikke gå upåagtet hen, vi følger den polske historie frem til landet blev opslugt i Østblokken.

Opvarmning til en verdenskrig? - Europa i trediverne

18/12-2015 nr. 152-957

Den Spanske Borgerkrig fremhæves ofte som en generalprøve på den 2. verdenskrig. Der er dog mange andre begivenheder – såvel politiske som militære - der fortjener omtale, hvis man skal se på forspillet til det, vi efterfølgende kender som den 2. verdenskrig.

I 1936 har Hitler ladet Rhinlandet besætte, og general Franco sætter sig i spidsen for et oprør mod den demokratiske regering i Madrid. I marts -38 rykker de tyske styrker ind i

Østrig, som snart efter indlemmes i Tyskland. I marts -39 er turen kommet til Böhmen og Mähren, der som rigsprotektorater indlemmes i Hitler-Tyskland. Slovakiet anmoder om militær beskyttelse af Tyskland. I april -39 besætter Mussolinis Italien det lille kongedømme Albanien. En alliance mellem Stalins Sovjetunion og Hitlers Tyskland havde allerede fordelt rovet omkring Østersøen, men hverken polakkerne eller finnerne var indstillet på at overgive sig uden kamp. Snart skulle også Danmark og Norge stå for tur...

Ved alle foredragene serveres kaffe/the og kage i pausen.

Pris kr. 100,- (88,-) pr. foredrag
inkl. kaffe/the og kage

12 foredrag i perioden 18/9-2015 - 18/12-2015
Pris: kr. 1000,- (875,-) nr. 152-940

6 foredrag i perioden: 18/09-2015 – 30/10-2015
Pris kr. 560,- (490,-) nr. 152-941

6 foredrag i perioden: 13/11-2015 – 18/12-2015
Pris kr. 560,- (490,-) nr. 152-951

Der udleveres undervisningsmateriale ved alle foredrag!

Foredragsholder: Tommy P. Christensen

Tommy P. Christensen er cand.mag. fra Københavns Universitet (Historie og kunsthistorie), samt Master i Voksenuddannelse fra Roskilde Universitet. Han har undervist på gymnasie- og HF-uddannelsen, Københavns Universitet, Folkeuniversitetet, Daghøjskoler og i folkeoplysningen samt været ansat på arkiver og museer i Danmark og senest i Sverige. Han er forfatter på flere bøger og fhv. redaktør på

Personalhistorisk Tidsskrift, Hvem Forsker Hvad og Slægten - Forum for slægtshistorie. Sammen med Lisa Elsbøll er han medejer af Elsbøll & Christensen/ECM.Media, der er medstifter og medlem af Københavns Byvandrerlag.

Gennem en stribe foredrag og oplæg til diskussion bevæger vi os fra Danmark i Napoleons Europa til vore dages EU og forholdet til Putins Rusland. Er der for eksempel en rød tråd i Danmarkshistorien, når man taler om en trussel fra Syd eller en trussel fra Øst? Tommy P. Christensen prøver at styre slagets gang, og vore diskussioner...